נתינה למעלה מה להלן ממון אף כאן ממון: אמר רבא האי דתנא דבי חזקיה מפקא מדרבי ומפקא מדרבנן *דתנא דבי חזקיה מכה אדם ומכה בהמה מה מכה בהמה לא חלקת בה בין שוגג למזיד בין מתכוין לשאינו מתכוין בין דרך ירידה לדרך עלייה לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג למזיד בין מתכוין לשאין מתכוין בין דרך ירידה לדרך עלייה לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון מאי שאין מתכוין אילימא שאין מתכוין כלל היינו שוגג, אלא פשיטא שאין מתכוין לזה אלא לזה וקתני לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון ואי בר קטלא הוא מאי איצטריך למיפטריה ממון אלא לאו שמע מינה לאו בר קטלא הוא אלא בר ממונא הוא:

מתני׳ רוצח שנתערב באחרים כולן פטורין, ר׳ יהודה אומר כונסין אותן לכיפה. כל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה נידונין בקלה: *הנסקלין בנשרפין ר׳ שמעון אומר נידונין בסקילה, שהשריפה חמורה וחכמים אומרים נידונין בשריפה, שהסקילה חמורה אמר להן ר״ש *אילו לא היתה שריפה חמורה לא נתנה לבת כהן שזנתה אמרו לו *אילו לא היתה סקילה חמורה לא נתנה למגדף ולעובד עבודת כוכבים ~~הנהרגין בנחנקין~~ ר״ש אומר בסייף וחכ״א בחנק:

גמ׳ מאן אחרים אילימא אחרים כשרים פשיטא ותו בהא לימא רבי יהודה כונסין אותן לכיפה (סימן בשר״ק) א״ר אבהו אמר שמואל הכא ברוצח שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחים אחרים שנגמר דינן עסקינן: רבנן סברי אין גומרין דינו של אדם אלא בפניו הלכך כולן פטורין ור׳ יהודה מיפטרינהו לגמרי נמי לא כיון דרוצחין נינהו, הלכך כונסין אותן לכיפה ריש לקיש אמר באדם דכולי עלמא לא פליגי דפטירי אבל הכא בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים שנגמר דינן קמיפלגי: רבנן סברי *כמיתת בעלים כך מיתת השור ואין גומרין דינו של שור אלא בפניו הלכך כולן פטורין ור׳ יהודה סבר כונסין אותן לכיפה, אמר רבא

אי

נפישה למעלה · גבי לא יהיה אסון ונתן בפלילים (שמות כא) דמי ולדות: **והא דתנא דבי חזקיה מפקא מדרבי ורבנן** · דרבנן מחייבי ליה מיתה נתכוין להרוג את זה והרג את זה ורבי מחייב ליה ממון ואיהו לתנא דבי חזקיה לא מיחייב ממון ולא מיתה: **מכה אדם ומכה בהמה** · לכך הוקשו בהאי קרא (ויקרא כד) מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת ומשמע בבהמה חייב ממון ובאדם פטור מממון דכתיב בהמה ישלמנה ולא אדם והקיש לך הכתוב פטור תשלומין של אדם לחיוב תשלומין של בהמה מה להלן לא חלקת בין מתכוין לקמן מפרש ואזיל מאי היא: **דרך עלייה** · לא שייך למתני גבי בהמה אלא משום דבאדם אשכחן ביה חילוק בהורג בשוגג דרך ירידה חייב גלות אבל דרך עלייה, בהרימו את ידו פטור מגלות דכתיב (במדבר לה) ויפל עליו וימת דרך נפילה בעינן: **לפוטרו ממון** · כלומר לא חלקת בו שום צד להפטר מן תשלומין אלא בכל צדדין הוא דמחייב דרבינן כל נזקין בב״ק (דף כו:) מפצע תחת פצע לחייב על השוגג כמזיד ועל האונס כרצון ומכה בהמה נזק הוא: **אף מכה אדם** · אין דין פטור תשלומין הכתוב בו חלוק לשום צד שיתחייב ממון אלא כל שעה פטור מממון בין בשוגג ואין נתכון דפטור ממיתה בין במזיד ונתכון דחייב מיתה: **אלא לפטרו** · אלמא פטור מממון לתנא דבי חזקיה וממיתה נמי שמע מינה דפטר ליה מדאצטריך למפטריה מתשלומין כדמפרש ואזיל, ואי בר קטלא מי אצטריך למפטר: **מתני׳ שנתערב באחרים** · בגמרא מפרש הנך אחרים מאן נינהו: **כונסין אותן לכיפה** · ושם מאכילין אותן שעורים עד שתבקע כריסן כדתני לקמן בפירקין (דף פא:): **נדונין בקלה** · מאחר שנתערבו ואי אתה מכיר מי המחויב את החמורה ומי המחויב את הקלה אי אתה רשאי להחמיר עליו למושכו למיתה חמורה שלא נתחייב בה אלא ידוע בקלה שישנה בכלל החמורה: **הנסקלין בנשרפין** · אע״ג דרובא דהני נשרפין כדקתני נסקלין בנשרפין משמע חד נסקל שנתערב בנשרפין טובא אפילו הכי לר׳ שמעון ידונו כולן בסקילה מפני שהשריפה חמורה: **לא נתנה למגדף ולעובד עבודת כוכבים** · שפושטין ידן בעיקר: **לא ניתנה לבת כהן שזינתה** · שעבירתה חמורה שמחללת את אביה כדאמר בארבע מיתות (לעיל דף נב.) שנוהגין בו חול: **בסייף** · שחנק חמור: **וחכמים אומרים בחנק** · שסייף חמור וטעמא מפרש בארבע מיתות: **גמ׳ אלא בפניו** · כיון דאין מכירין אותו לא הויא בפניו: **וכיון דרובא סול** · שהרי קבלו העדיות ונשאו ונתנו בדבר: **דפטירי** · הואיל ואיכא חד דלא נגמר דינו אין לך ראיה לזכות גדולה מזו ורחמנא אמר והצילו העדה (במדבר לה):

אי

מכה אדם ומכה בהמה · תימה דבריש פ׳ הנחנקין (לקמן פד:) מוקי להאי קרא במכה אביו ומה שייך בו לחלק בין דרך ירידה לדרך עלייה ויש לומר דהיקישא לאו מההוא קרא נפקא אלא מקרא דלעיל מיניה ואיש כי יכה כל נפש אדם וכתיב בתריה מכה נפש בהמה ישלמנה דההוא ברוצח כתיב כדאיתא בפ׳ יוצא דופן (נדה דף מד: ושם) ואע״ג דלפי גירסא אחת דבריש החובל (ב״ק דף פג:) משמע דההוא קרא בחובל בחבירו איירי ליתא להאי גירסא כדפרישית שם ומיהו בפרק הנחנקין (לקמן ד׳ פד:) משמע דמקרא דמיתוקם במכה אביו הוי היקישא דתנא דבי חזקיה ועוד משמע בפרק אלו נערות (כתובות ד׳ לה: ושם) דמכה אדם הוי היקישא דקאמר ולתנא דבי חזקיה ממאי דבחול כתיב דילמא בשבת כתיב דבמכה בהמה גופיה איכא לפלוגי ומשני לא ס״ד דכתיב מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת משמע דמההוא קרא הוי היקישא וי״ל דאף על גב דמעיקרא בעי לאוקמי קרא במכה אביו משום דלא כתב ביה ומת היינו משום דצריכין למדרש מיניה חבורה במכה אביו אבל במסקנא דנפקא לן חבורה באם אינו ענין מנפש בהמה מיתוקם מכה אדם ברוצח אע״ג דלא כתיב ביה ומת ומיהו קשה דבמסקנא נמי מפיק מיניה התם דמותר להקיז דם לאביו וי״ל דמיירי בין במכה אביו בין במכה חבירו במכה אביו מדכתיב הכאה סתם ולא כתיב ומת ובמכה חבירו דבר הלמד מענינו דומיא דקרא דלעיל מיניה דמיירי ברוצח ולצדדין מיירי לענין חבירו במיתה ולענין אביו בחבורה בעלמא וכיון דבכולהו איירי קרא גמרינן שפיר ממכה בהמה:

בין שוגג למזיד · בשלשה עניני ממון איירי תנא דבי חזקיה דבין שוגג למזיד מיירי בממון אחר בהדי מיתה ונפקא לן מינה דחייבי מיתות שוגגין פטורין מן התשלומין משום דלא חלקת דהכי מייתי לה בסוף המניח (ב״ק דף לה. ושם) ובפרק אלו נערות (כתובות דף לה.) ולענין זה לכ״ע אית להו היקישא דבי חזקיה כדמוכח באלו נערות (שם) דפריך ומי איכא למ״ד חייבי מיתות שוגגין חייבין וכו׳ אבל בין מתכוין לשאין מתכוין לאו בממון אחר בהדי מיתה איירי דמשוגג נפקא וק״ו הוא אלא לפטור מדמי הנהרג ולאפוקי מדרבי דדריש בנתכוין להרוג את זה והרג את זה ונתתה נפש ממון והשתא קמ״ל תנא דבי חזקיה דכמו נתכוין להרוג את זה והרג את שמתכוין פטור ה״נ שאין מתכוין דאהכי מייתי לה בשמעתין ובין דרך ירידה אתא לאשמועינן דכמו דרך עלייה דלא נתנה שגגתו לכפרה דלא שקלינן מיניה ממונא ולפטריה הכי נמי דרך ירידה אע״ג דנתנה שגגתן לכפרה ולפטור מזיד נמי איצטריך ויש טועין לומר להפך לפטור שוגג דרך עלייה כמו דרך ירידה אבל באלו נערות מוכחא סוגיא כמו שפירשתי בשמעתין דלא יהיה אסון: **בשור** שלא נגמר דינו כו׳ · והשתא לרבנן כולן פטורין משום דאין גומרין דינו של שור אלא בפניו ור׳ יהודה סבר כונסין אותן לכיפה והקשה ר׳ יצחק ב״ר מרדכי דבפרק התערובות (מנחות ד׳ ע: ושם) תנן כל הזבחים שנתערב בהן שור הנסקל אפילו אחד בריבוא ימותו כולן והשתא מה התם דרובא דהיתירא ופסידא דקדשים אמר ימותו כולן הכא דרובא דאיסורא והדיוט לא כ״ש ונראה לו דגרסינן כמו שכתוב בספר ישן אחד בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשוורים אחרים מעלייא עסקינן והשיב לו ר״ת דקתני במתניתין כולן פטורין משמע שהאחרים בני חובה ואע״ג דבישא דשמעתא קאמר מאי אחרים אילימא אחרים כשרים פשיטא ולא פריך פטורין פטור מבעי ליה כיון דמצי למיפרך מגופה לא חש למידק ועוד דריש לקיש אדר׳ אבהו קאי דמשני הכא ברוצח שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחים אחרים עסקינן ועלה קאי ריש לקיש ומשני באדם כולי עלמא לא פליגי דפטירי וכו׳ משמע דבההיא ענינא דאוקמא ר׳ אבהו באדם מוקי ריש לקיש בשור לכך נראה כגרסת הספרים אבל נתערב בשוורים מעלייא אפי׳ בנגמר דינו היה אומר ר״ל ניכבשינהו דניניידו וכל דפריש מרובא פריש ומתניתין דשלהי ע״ז (דף עד.) דמשמע דשור הנסקל אסור במשהו מיירי בנסקל דליכא למימר ניכבשינהו ותדע דלא קתני שנגמר דינו ומתניתין דזבחים דקתני ימותו כולן בנתערב בזבחים מיירי ולגבוה גזירה שמא יבואו עשרה כהנים בבת אחת ומסקי מן

הקבוע

עין משפט נר מצוה

לח א מיי׳ פ״ו מהלכות חובל ומזיק הלכה א סמג עשין ע טוש״ע ח״מ סי׳ שפח סעיף א:

לט ב מיי׳ פ״א מהל׳ נערה בתולה הלכה יג ופ״ג מהלכות גניבה הלכה א ופ״ד מהלכות חובל הלכה ה סמג עשין ע טוש״ע ח״מ סימן תכג סעיף ד:

מ ג מיי׳ פ״ד מהלכות רוצח הלכה ז ופי״ד מהלכות סנהדרין הלכה ז סמג לאוין קסג:

מא ד מיי׳ פי״ד מהל׳ סנהדרין הלכה ו:

מב ה ו מיי׳ שם הלכה ז ופ״ד מהלכות רוצח הלכה ז סמג שם:

מג ז מיי׳ פי״א מהל׳ נזקי ממון הלכה י:

מסורת הש״ס

[לקמן פד:] ב״ק לה. כתובות לה. ולח.

[עי׳ תוספות לקמן פ: ד״ה כנסקלין]

[לעיל מט:]

[שם]

[לעיל נ.] [ב״ק מה.]

נושא

לסיכום: יש ג׳ דעות בתנאים בנתכוין לזה והרג את זה

רבנן - חייב מיתה

רבי - חייב ממון

תנא דבי חזקיה - פטור מזה ומזה

נושא

תערובות רוצחים

נסקלין בנשרפין

נהרגין בנחנקין

נושא (דף פ.)

3 פירושים לפרש מהו ״אחרים״ במתני׳